

**Ministerieel besluit tot definitieve aanduiding van de ankerplaats
'de Heuvel van Bossenare' te Maarkedal**

DE VLAAMSE MINISTER VAN BESTUURSZAKEN, BINNENLANDS BESTUUR,
INBURGERING, TOERISME EN VLAAMSE RAND,

Gelet op het decreet van 16 april 1996 betreffende de landschapszorg, gewijzigd bij de decreten van 21 oktober 1997, 18 mei 1999, 8 december 2000, 21 december 2001, 19 juli 2002, 13 februari 2004, 10 maart 2006, 16 juni 2006 en 27 maart 2009;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 13 juli 2009 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, gewijzigd bij besluit van 24 juli 2009, 4 december 2009, 6 juli 2010, 7 juli 2010, 24 september 2010 en 19 november 2010;

Gelet op het ministerieel besluit van 7 februari 2011 tot voorlopige aanduiding van de ankerplaats de Heuvel van Bossenare;

Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen van 16 juni 2011,

BESLUIT:

Artikel 1. De ankerplaats 'de Heuvel van Bossenare' te Maarkedal wordt definitief aangeduid als ankerplaats overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 16 april 1996 betreffende de landschapszorg, gewijzigd bij de decreten van 21 oktober 1997, 18 mei 1999, 8 december 2000, 21 december 2001, 19 juli 2002, 13 februari 2004, 10 maart 2006, 16 juni 2006 en 27 maart 2009.

Art. 2. § 1. Het algemeen belang dat de aanduiding verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

1° Wetenschappelijke waarde:

De ankerplaats bevat geologische, geomorfologische, bodemkundige, hydrologische en faunistische en floristische waarden.

De Bossenareheuvel vormt een noordelijke uitloper van de getuigeheuvelds van de Vlaamse Ardennen. Door de aanwezigheid van een ondoordringbare kleilaag onder de zand- en leembekleding op de top vormt zich op een hoogte van 70-80 m een bronnenlijn. Deze bronnenlijn heeft een hoge wetenschappelijke waarde omdat de landschapsecologische samenhang van dit gebied hieraan gekoppeld is.

De vallei van de Nederaalbeek heeft haar brongebied ter hoogte van Spichtenberg, Ronse. Het is een vrij asymmetrische vallei, typisch voor de Vlaamse Ardennen. De steilere helling bevindt zich op de rechteroever. Door de verscheidenheid aan reliëf- en bodemverschillen (overgang van de Zandleem- naar de Leemstreek) en hydrologische omstandigheden met voorkomen van bronnen en beekvalleien, ontstond een gevarieerde, waardevolle vegetatie in de vallei van de Nederaalbeek en de westelijke flank van de Bossenareheuvel. De natuurwetenschappelijke waarde van de ankerplaats wordt mede bepaald door het voorkomen van autochtone bomen en struiken die dienstig zijn als genenreservoir.

Binnen de vallei van de Nederaalbeek komen historisch permanente graslanden voor. Dit zijn graslanden met een langdurig grondgebruik als graasweide, hooiland of wisselweide, met belangrijke natuurwetenschappelijke waarden (soortenrijke vegetatie van kruiden en grassoorten) en het voorkomen van KLE (bomenrijen, houtkanten, hagen, taluds, sloten, greppels, poelen, uitgesproken microreliëf, bronnen of kwelzones).

Hoogstamboomgaarden zijn typerend voor het landschap in de ankerplaats. Hoogstamboomgaarden hebben een natuurwetenschappelijke waarde doordat ze een leefplaats zijn voor tal van planten en dieren.

Binnen de ankerplaats komen holle wegen voor. Holle wegen hebben een hoge natuurwetenschappelijke waarde. Als gevolg van de grote variatie van planten herbergen deze holle wegen een rijke fauna. Vele soorten vogels en zoogdieren vinden hier hun vlucht- en nestelplaats. Maar ook amfibieën voelen zich in de taluds van de holle wegen thuis.

Door de grote verschillen in samenstelling van de bodem ontstaan op korte afstand ook verschillen in begroeiing. Onder invloed van de zon ontstaan ook allerlei verschillen tussen de linker- en rechterzijde van de weg. Op de zonbeschenen kant komen daardoor meer thermofiele plantensoorten voor.

2° Historische waarde:

Volgens de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden (de Ferraris) uit het einde van de 18^e eeuw kent de Nederaalbeek een kronkelende loop in een vallei met kleine regelmatige percelen, perceelsranden, zowel natte weilanden (vooral naast de beek) als akkerland en kleine percelen bos. De bebouwing in de Nederaalbeekvallei situeert zich in een straat parallel aan de beek. Het wegenpatroon is duidelijk herkenbaar en nog gaaf aanwezig in de huidige toestand. Op de volgende topografische kaarten en tot op heden blijft dit beeld behouden.

De Bossenarekouter bestaat uit een complex van akkergronden die al in de Romeinse tijd als akkergrond in gebruik waren. De archeologische vondsten van Romeinse villa's rond de kouter getuigen hiervan. Typerend voor het bebouwingspatroon, zowel in de Romeinse tijd als later, is dat de top van de

Bossenareheuvel nagenoeg onbebouwd is. Om het koutercomplex heen loopt een krans van verspreide bebouwing die het bronnenniveau volgt. De straat die dwars noord-zuid over de kouter loopt, de Aatse Heerweg, vormt samen met de Ellestraat en Delfdriesstraat een onderdeel van de vroegere steenweg van Oudenaarde naar Ath die zich afsplitste van de steenweg Oudenaarde- Geraardsbergen. Het tracé van de Aatse Heerweg zou tot het Gallo-Romeinse wegennet behoord hebben.

De kernen van Etikhove en Kerkem dateren uit de vroege middeleeuwen. De Bossenaremolen op de top van de Bossenareheuvel wordt al in de 16e eeuw vermeld. Het 'Sint-Jans-berghof', het 'Hof te Cattebeke' en het 'Schaliënhof' vormen belangrijke cultuurhistorische elementen in het landschap en getuigen van de agrarische ontwikkeling van het gebied vanaf de Nieuwe tijd. Het restaurant 'Het Genot op de Berg' getuigt van de vroegere vakwerkbouw.

Bomen en heesters hebben een belangrijke rol gespeeld in de manier waarop de mens in het verleden met zijn leefomgeving is omgegaan. Het aanwezige houtige erfgoed legt getuigenis af van de diverse functies en gebruiksvormen die de mens er in het verleden, al dan niet gecontinueerd tot vandaag, aan gegeven heeft.

3° Esthetische waarde:

De Bossenarekouter en de aanpalende noordelijke flanken van de Bossenareheuvel zijn uitgesproken open en quasi volledig in gebruik als akkerland. Vanop de heuveltop zijn er in alle richtingen zichten. Het contrast tussen de open kouter en het aanpalende deel van de vallei van de Nederaalbeek met bronbosjes en KLE's bepaalt in hoge mate de esthetische waarde van dit landschap.

4° Sociaal-culturele waarde:

Wandelen en fietsen langs golvende en glooiende landbouw- en ruilverkavelingswegen zijn de voornaamste toeristische troeven van de ankerplaats. In het bijzonder de zeldzaam wordende kasseiwegen, die het landschap een echt en onvervalst karakter geven, worden door menig wandelaar, wielrenner en sportliefhebber opgezocht.

De villa 'Tynlon' is een belangrijke getuige van de kunstenaarskolonie die zich in het begin van de 20 eeuw ontwikkelde rond de figuur van Valerius De Saedeleer. De zichten op de Bossenareheuvel en de flanken ervan inspireerden de kunstenaar tot het schilderen van landschappen in de vier jaargetijden.

De welkomstlinden die bij een aantal erven werden ingeplant fungeren als afweerbomen en hebben zodoende ook een sociaal-culturele waarde. Dit geldt eveneens voor de (restanten van de) drievuldigheidboom bij de pastorie van Kerkem.

5° Ruimtelijk-structurende waarde:

Geologie, geomorfologie, bodem en water bepalen in belangrijke mate het bebouwingspatroon en grondgebruik binnen de ankerplaats. De top van de Bossenareheuvel is nagenoeg vlak, onbebouwd en in gebruik als akkerland. De top van de Bossenareheuvel en de noordelijke flanken ervan worden doorsneden door de Aatse heerweg-Ellestraat. De molen op de top van de Bossenareheuvel vormt een baken. Rond de Bossenarekouter ligt een krans van verspreide hoeven op het

bronnenniveau. Het 'hof te Cattebeke', de 'villa Tynlon', het 'Sint-Jans Berhof' met calvariekapel en het 'Genot op de Berg' vormen binnen deze krans bakens.

De loop van de Nederaalbeek wordt geaccentueerd door de bomenrij op de westelijke oever. Deze bomenrij is structuurversterkend. De rechteroever wordt ingenomen door kleine regelmatige percelen die voornamelijk uit grasland bestaan en ook nog uit enkele kleine percelen bos. Het straatgehucht Etikhove loopt parallel met de linkeroever. Naar het oosten toe wordt de grens tussen de vallei en de open kouter geaccentueerd door de hoeves die in een straat ongeveer parallel met de Nederaalbeek, gelegen zijn.

De westelijke flank van de Bossenareheuvel is steil. Afhankelijk van de bodemgesteldheid, reliëf en waterniveau komen er bosjes, akkers en graslanden voor. De vallei van de Nederaalbeek betreft een asymmetrische vallei, zoals dikwijls in de Vlaamse Ardennen, waarvan de oostelijke dalwand steiler is dan de andere.

§ 2. De landschapskenmerken die typisch zijn voor de ankerplaats, met inbegrip van de ruimtelijke kenmerken die eigen zijn aan de waarden zijn de volgende:

1° Bossenarekouter

- a) Zeer open landschap, gekenmerkt door grote akkercomplexen en weidse en panoramische vergezichten;
- b) Gesitueerd op top Bossenareheuvel waar erosie weinig invloed uitoefent;
- c) Doorsneden door een belangrijke historische weg: Aatse heerweg-Ellestraat;
- d) Historisch gebruik als akkerbouwgrond – grootschalige landbouwpercelen zonder afsluitingen tussen de percelen met verspreid solitaire opgaande bomen (o.a. afbakening perceelsgrenzen);
- e) Historisch faunistisch waardevol voor akkervogels, kleine zoogdiëren en hun predatoren;
- f) Zeer lage bebouwingsdichtheid met verspreide bebouwing;
- g) Landschap wordt doorsneden door ruilverkavelingswegen;
- h) Voorkomen van taluds met houtkant en holle wegen;
- i) Voorkomen van cultuurhistorische elementen, industrieel erfgoed en kasseiwegen:
 - Tukmolen;
 - Langekouter 2, voormalige maalterij;
 - deel van Aatse heerweg en Taaienbergh: kasseiwegen.
- j) Voorkomen van archeologische sites uit Steentijd en Romeinse tijd;
- k) Voorkomen van houtige erfgoedelementen:
 - Langekouter: houtkanten op talud;
 - Aatse Heerweg: taxushaag.

2° Vallei van de Nederaalbeek

- a) Asymmetrische vallei met steile westelijke flank van Bossenareheuvel;
- b) Voorkomen van taluds met houtkant en holle wegen;
- c) Voorkomen van bronnen, bronbeekjes en bronvegetaties (o.a. bronbosjes die een gesloten karakter geven aan de hoger gelegen valleidelten);
- d) Natuurlijk meanderende beek met aanpalende beekbegeleidende beplanting en natuurlijke overstroombare gebieden met o.a. valleibossen, bloemenrijke vochtige graslanden, kruidenrijke hooilanden en KLE's (vnl. knobomenrijen en

hoge bomenrijen die een halfopen karakter geven aan de lager gelegen valleidelten);

e) Nagenoeg onbebouwd, uitgezonderd ter hoogte van het bronniveau van de Bossenareheuvel;

f) Voorkomen van cultuurhistorische elementen. Het betreft agrarisch en burgerlijk erfgoed:

- Bossenarestraat 2, voormalig centrum voor Kunst en Kunstambachten "Valerius De Saedeleer";
- Bossenarestraat nr. 3/Langekouter, villa 'Tynlon';
- Bossenarestraat 6, gesloten bakstenen hoeve;
- Bossenarestraat 8, semi-gesloten hoeve;
- Bossenarestraat 10, bakstenen boerenhuis;
- Bossenarestraat 12 bakstenen boerenhuis;
- Bossenarestraat 14, 'Hof te Cattebeke';
- Nederholbeekstraat 113 voormalige hoeve;
- Hollebeek 5, bakstenen boerenhuis;
- Nederholbeekstraat 99/Hollebeek, 'Ganzenhof';
- Nederholbeekstraat 95/Hollebeek: burgerhuis;
- OnderBossenarestraat 43, 'villa Thienpont'.

g) Voorkomen van archeologische sites uit Steentijd en Romeinse tijd;

h) Tuinen met belangrijke cultuurhistorische en natuurlijke waarden: parktuin in Engelse stijl bij hof te Cattebeke;

i) Aanwezigheid van omhaagde hoogstamboomgaarden bij erven;

j) Gebruik van KLE's om erosiegevoelige bodems te bestrijden;

k) Voorkomen van cluster van houtige erfgoedelementen in en rond het Hof te Cattebeke;

l) Voorkomen van houtige erfgoedelementen buiten voornoemde cluster:

- Bossenarestraat: Taxushaag en gekandelaarde lindes;
- Fortstraat: gewezen kaphaag, knotbomenrij.

3° Kerkem

a) Goed bewaarde dorpskern waarvan het grootste aandeel van de historische bebouwing nog onder zijn oorspronkelijk voorkomen aanwezig is:

- Kerkemstraat ZN, parochiekerk Sint-Pieter met ommuurd kerkhof;
- Kerkemstraat nr. 10, voormalige pastorie van Kerkem;
- Kloosterstraat 5, voormalig klooster van de zusters van Barmhartigheid van Ronse met bijbehorende lagere school.

b) Aanwezig agrarisch en religieus cultuurhistorisch erfgoed in omgeving van Kerkem:

- Bovenstraat 6, 'Sint-Janshoeve';
- Overzijde Bovenstraat 6, 'Calvariekapel';
- Bovenstraat 4: voormalig boerenhuis, thans restaurant, 'het Genot op de Berg.

c) Voorkomen van Houtig Erfgoed:

- Pastorietuin Maarke-Kerkem: 'Drievuldigheidsboom'.

4° Noordelijke en oostelijke flanken van de Bossenareheuvel

a) Zeer open landschap, gekenmerkt door grote akkercomplexen en weidse en panoramische vergezichten op de vallei van de Maarkebeek, de Eikenberg en de dorpen Maarke en Mater;

- b) Zacht hellende flanken van de Bossenareheuvel waardoor erosie minder invloed uitoefent;
- c) Doorsneden door een belangrijke historische weg: Aatse heerweg-Ellestraat;
- d) Gebruik als akkerbouwgrond – grootschalige landbouwpercelen zonder afsluitingen tussen de percelen met verspreide solitair opgaande bomen (o.a. afbakening perceelsgrenzen);
- e) Historisch faunistisch waardevol voor akkervogels, kleine zoogdieren en hun predatoren;
- f) Nagenoeg onbebouwd;
- g) Landschap wordt doorsneden door ruilverkavelingswegen;
- h) Aanwezigheid van holle wegen;
- i) Voorkomen van cultuurhistorische elementen. Het betreft agrarisch en religieus erfgoed:
 - Maarkekerkweg 52, kapel;
 - Bovenstraat 8, voormalig hoevetje;
 - Hasselstraat 18-20, 'Schaliënhof';
 - Hasselstraat 14, 'hof ten Bogaerde'.
- j) Voorkomen van archeologische sites en vondsten uit Steentijd, Romeinse tijd en Middeleeuwen.

Art. 3. De aflijning van de ankerplaats op schaal 1/25.000 wordt weergegeven op het plan als bijlage.

Brussel,

13 SEP. 2011

Vlaams Minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en
Vlaamse Rand

Geert BOURGEOIS